

FRIEDRICH VON SCHILLER

KAVALUUS JA RAKKAUS

Friedrich Schiller

Kavaluus ja rakkaus

*http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25450532
Kavaluus ja rakkaus / Murhenäytelmä viidessä näytöksessä:*

Содержание

ENSIMÄINEN NÄYTÖS	5
TOINEN NÄYTÖS	33
Конец ознакомительного фрагмента.	39

Friedrich Schiller

Kavaluus ja rakkaus /

Murhenäytelmä

viidessä näytöksessä

JÄSENET:

Presidenti von Walter, erään saksalaisen ruhtinan hovissa.

Ferdinand, hänen poikansa, majuori.

Hovi-marsalkki von Kalb.

Lady Milford, ruhtinan rakastettu.

Wurm, presidentin koto-sihtieri.

Miller, kaupungin soitto-mestari.

Hänen vaimonsa.

Loviisa, heidän tyttärensä.

Sohvi, Ladyn kammari-neitsyt.

Ruhtinan kammari-palvelija.

Syrjä-jäseniä.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS

Ensimmäinen kohta.

Kammari soitto-mestarin kodossa.

Miller nousee juuri tuolilta ylös ja asettaa suuren viulunsa syrjään. Rouva Milleritär, vielä aamu-puvussa, juo kahvia.

Miller (kiireesti kävellen edes ja taas). Se on kerralla sanottu! Tämä asia alkaa tuntua ilkeältä. Tyttäreni tulee pahaan huutoon. Huoneeni joutuu maineen-alaiseksi. Presidenti pääsee jälille ja – lyhykäisesti, minä käsken nuoren herran ulos.

Rouva. Ethän sinä ole häntä huoneesesi vietellyt, etkä tytärtäsi hänelle syötiksi asettanut.

Miller. En huoneeseni häntä vietellyt, enkä tytärtäni hänelle syötiksi pannut; kuka sitä kysyy. – Minä olin herra huoneessani. Minun olisi pitänyt pitää tyttäreni paremmassa kurissa. Minun olisi ajoissa pitänyt ajaa majuori ulos, – tahi olisi minun heti pitänyt ilmoittaa koko juttu hänen ylhäisyydellensä, herra papalle. Nuori paroni saa siitä korkeimmakseen vähän nenällensä isältään, vaan tämän vihat lankeevat soittaja-rievun päälle.

Rouva (juoden ulos kahvi-kupin). Vieläkö mitä! Mitä joutavata! Mikä siitä voi sinulle tulla? Kuka sinulle voi mitään tehdä? Sinä teet työtäsi, hankit oppilaita, mistä vaan saat.

Miller. Mutta sanoppa kumminkin, jos voinet, mitä hyvää

tästä asiasta voipi syntyä? Naida ei hän tyttöä voi. – Naimisesta ei ole puhumistakaan, ja hänen jalka – Jumala varjelkoon! – sepä siivoa olisi! – Vaan kuules ämmä, kuin tuommoinen herra *von* on rehmänyt siellä ja täällä, eleskellyt sen ja sen lutkan kanssa, niin se kyllä maistuisi semmoisesta herrasta päästä oikein mesimarjaan käsin. Katsohan vaan, katsohan vaan! Jos sinulla olisi silmä joka oksan-reiässä, ja vaikka jokaisen veri-pisaran edessä seisoisit vahtina, lumoo se tytön nenäsi edessä, ja viettelee ja pettää, ja tyttö on pilattu iäksensä, jääpi yksinänsä istumaan, eli jos leikki on hänestä hyvää, jatkaa se sitä, (Kädellään lyöden otsaansa) Herra Jeesus!

Rouva. Jumala varjele, rakas taivaallinen isä!

Miller. Kyllä siinä onkin varjelemista. Mitäs muuta se tuommoinen tuulen-häntä sitten tarkoittaa juoksullaan? – Lapsi on kaunis – solakka – sievä jalalta. Sisus-värkki saa olla millinen tahansa. Siitä teissä vaimo-ihmisissä ei paljon pidetä lukua, kuinhan vaan on kaunis kuori, kiiltävä nahka. Vaan jos herra juoksulainen vielä havaitsee, että sisällyskin on hyvä tytössä, – hoo, sitten se vasta oikein ponnistaakin sen perään, – enkä sitä ihmettelekään. Ihminen on aina ihminen. Se on varmaa.

Rouva. Lukisitpa ne ihmeen-kauniit piljetit, joita se armollinen herra alituisesti kirjoittaa tyttärellesi. Voi hyvä Jumala! Niistä se vasta oikein selvästi näkyy, ett'ei hän rakasta mitään muuta kuin hänen ihanata mieltänsä.

Miller. Kas niin, se se vasta oikea keino onkin! Puuta lyödään, oravata tarkoitetaan. Kellä terveisiä on lähettää liha-kullalle, se

käyttää hyvää sydäntä sanan-saattajanansa. Kuinhan ensin mieli ja sydän on voitettu, kyllä ruumis seuraa jälestä; palvelijat tekevät niinkuin näkevät herras-väen tekevän, ja lopulla on se kumottava kun se, joka on parittajana ollut.

Rouva. Katsohan nyt noita kauniita kirjojakin, jotka herra majuori on hankkinut tänne. Tyttäresi pitääkin niistä rukouksia.

Miller (viheltää). Ho hoo! Vai rukouksia! Kyllä näyt tietävän! Siveyden yksin-kertaiset opit ovat herra paronista liian suorat. Se talon-poikainen liha-liemi on hänen armonsa sokuri-ydelmään tottuneesta mahasta liian raskasta. Hänen pitää se ensin kauno-kirjoittajien helvetillisessä kyökissä keitättää uudestaan. Tuleen semmoinen hapatus! Niistä imee tyttö, Jumala tiesi mitä, ylen-taivaallisia ihanuuksia mieleensä, jotka sitten menevät vereen kuin Hispanian kärpäset, ja tukahduttavat sen rahtusen kristillisyyttä, jonka isä-rukka töin tuskin on voinut kylvää hänen sydämeensä. Tuleen ne, sanon minä! Tytölle nousee kaikki pahan hengen kummitukset päähän. se alin-omainen romaanin-luku tekee, että hän ei viimein muista kotoansa, häpee ehkä isäänsä, joka ei ole kuin viulunsoittaja Miller, ja lopuksi hylkää kelvollisen ja kunniallisen kosio-miehen, joka olisi ollut minulle apuina hankkimaan työtä ja ansiota. – Et, Jumal' avita! (Hyppää ylös vihassa.) Tämä asia pitää heti saada selvälle, ja majuorille, – jaa, jaa, majuorille tahdon minä näyttää, mistä viisi hirttä on poikki. (On lähtemässä ulos.)

Rouva. Elä toki niin julma ole, Miller! Onhan majuori lahjoittanut monen kauniin markan arvon —

Miller (tulee takaisin ja seisattuu vaimonsa eteen). Se on mun lapseni veren-hinta! Helvettiin sinä, mokoma hävitöin parittaja! Ennen minä kerjään viuluineni ja soitan ihmisten ovien edessä ruoka-veron edestä, – ennen lyön minä suuren viuluni palasiksi ja vedän sontaa sen kuvussa, ennenkuin herkuitsen sillä rahalla, jonka edestä ainoa lapseni menettää kunniansa ja autuutensa. Jätä pois tuo lemmon kahvin-juominen ja nuuskunnuuskaaminen, niin ei tarvitse tyttäresi poskia kaupitella. Olen minä ennenkin syönyt itseni kylläiseksi ja on mulla ennenkin aina ollut muuttaa päälleni puhdas paita, ennenkuin tämä sakramentskatun heilu-häntä joutui majaani.

Rouva. Kuinka sinä heti kiehahdat villiin ja vimmaan! Eihän asiassa tarvitse niin suuta päätä rynnätä. Enhän minä muuta sano, kuin että herra paronia ei pidä puulla päähän lyödä, sillä hän on presidentin poika.

Miller. Sepä se juuri onkin pää-asia. Ja juuri sen tähden pitää asiasta tulla selvä jo tänä päivänä. Presidentin täytyy kiittää minua, jos hän oikea isä on. Ota sinä ja puhdistapunainen sametti-takkini, ja minä annan ilmoittaa itseni hänen ylhäisyydellensä. Minä tahdon sanoa hänen ylhäisyydellensä: teidän poikanne pitää mun tytärtäni silmällä, minun tyttäreni on liian halpa teidän herra poikanne vaimoksi, vaan liian hyvä teidän herra poikanne kurvaksi, ja sillä hyvä! Nimeni on Miller.

Toinen kohta.

Sihtieri Wurm. Edelliset.

Rouva. Kah, hyvää huomenta, herra sihtieri! Toki kerran vielä

saa taas nähdä teitäkin.

Wurm. Kiitoksia, nöyrimpiä kiitoksia, hyvä täti! Missä armollisia paronia oleksii vieraina, siinä ei meikäläisten käymiset tule kysymykseenkään.

Rouva. Mitä sanotte, herra sihtieri! Herra majuori von Walter tekee meille kyllä sen kunnian silloin tällöin; mutta emme me sen vuoksi ketään ylen-katso.

Miller (tuskastuneena.) Tuo vieraalle tuoli, ämmä. Pankaa lakkinne pois, hyvä ystävä!

Wurm (panee lakkinsa ja keppinsä pois ja istuutuu). No, kuinkas morsiameni voipi, tuleva morsiameni eli ollutko? – sitä en kumminkaan toivoisi – eikö häntä saa nähdä – mamseli Loviisaa?

Rouva. Kiitoksia kysymästänne, herra sihtieri! Vaan ei tyttäreni ole ensinkään ylpeä.

Miller (Vihassa, työttää häntä kyynäs-päällänsä). Ämmä!

Rouva. Se on oikein paha, ett'ei hän nyt ole herra sihtieriä puhuttelemassa. Hän meni aamu-kirkkoon tyttö-parka.

Wurm. Se on iloista, oikein iloista! Minä olen hänestä saava jumalisen, kristillisen vaimon!

Rouva (naurahtaa tuhman-ylpeästi). Niin – mutta herra sihtieri —

Miller (nähtävästi hämmennyksissä, nipistää häneltä korvaa). Ämmä!

Rouva. Jos meidän perhe miten muuten voipi palvella teitä, niin teemme sen kernaasti, herra sihtieri —

Wurm (vieikkaasti katsahtaen). Miten muuten! Suuri kiitos, suuri kiitos!

– Hem! hem! hem!

Rouva. Vaan – niinkuin herra sihtieri itsekin on ymmärtävä – .

Miller (suutuksissa, työkkää vaimoansa takaa-päin). Ämmä!

Rouva. Hyvä on hyvä, ja parempi on parempi, ja ainoan lapsensa onnea ei kukaan tahtoisi estää. (Tuhman-ylpeästi.)

Tokihan ainakin ymmärtänette, herra sihtieri, mitä tarkoitan?

Wurm (levottomasti liikkuen tuolillansa, ruopien korvallistansa, ja nykkien rinta-röyhtelöänsä ja paitansa hihan-suita). Ymmärränpö? Enpä oikein – Tahi jos ymmärränkin vähän – Mitä meinaatte te sitten oikeettain?

Rouva. Niin – niin – ajattelin vaan – arvelen sitä, (rykii) että kuin hyvä Jumala kaiken mokomin tahtoo tyttäreni tehdä armoksi —

Wurm (hyppää tuolilta). Mitä sanotte? Mitä?

Miller. Istukaa, istukaa paikoillanne, herra sihtieri! Akka on hullu höperö! Mistä se "armo" tulisi? Mitä lemmon hupatusta tämä on?

Rouva. Hauku sinä, mitä haukut. Minä tiedän, minkä tiedän – ja minkä herra majuori on sanonut, sen on hän sanonut.

Miller (vihan vimmassa, juoksee viulunsa). Pidätkö suusi kiinni? Tahdotko tällä pää-kalloosi? – Mitä sinä tiedät? – Mitä on hän sanonut? – Elkää olko millännekään, hyvä ystävä, akan juoruista! – Sinä suoraa kyökkiisi! – Elkää toki pitäkö minua semmoisena tuhma-jussina, että tyttöä ylemmäksi itseäni

tahtoisin työntää! Ettenhän ainakaan niin pahaa minusta luulle, herra sihtieri!

Wurm. Enkä minäkään ole sitä teiltä ansainnut, herra soittomestari! Minä olen tottunut teitä pitämään sananne miesnä, ja naima-kauppani tyttärenne kanssa oli jo melkein kuin allekirjoitettu. Minulla on virka, joka elättää hyvän hoitajansa; presidenti on minulle suosiollinen; avittajaa en siis puutu, jos tahdon ylemmäksi pyrkiä. Te näette, että kosioiminen mamseli Loviisata on toden-peräinen, jos ette kuka-ties ole antanut villitä itseänne miltä-kulta aatelilliselta heittiöltä —

Rouva. Herra sihtieri Wurm! Suuremmalla kunnioituksella, jos pyytää saan —

Miller. Tuki sinä suusi, sanon minä. — Elkkä pahastuko, hyvä ystävä! Asia jää entiselleen. Mitä mennä syksynä teille sanoin, sen sanon vieläkin. Pakoittamaan tytärtäni en rupea. Jos hänestä olette mieluinen — hyvä, ja pitääköön hän itse onnestansa huolen kanssanne. Vaan jos hän päätänsä puistaa — niin sen parempi — niin Jumalan nimessä, piti sanomani, niin pistäkää rukkaset vyölleenne ja juokaa putelli isän kanssa. — Tyttö se on teidän kanssa elävä, en minä. — Miksi pitäisi minun paljaasta itse-päisyydestä sitoa hänelle mies kaulaan, jota hän ei suvaitse? Pahan hengen paistiksensa pyytää minua vanhoillani — kuullakseni joka viini-lasin kanssa, jonka sitten joisin, ja joka ruoka-murun kanssa, jonka sitten söisin, korvissani soivan: sinä olet se ilkiö, joka lapsesi onnettomuuteen menetit.

Rouva. Ja pitkittä puheitta — minä en ollenkaan anna lupaani;

minun tyttäreni on tehty paremmille, ja jos mieheni suostuisi lörpötyksiin, menen minä oikeuteen.

Miller. Pitääkö sinua lyödä, niin että luusi ruskaa?

Wurm (Millerille). Isän neuvo vaikuttaa paljon tyttäressä, ja varmaan tunnette te jo minut, herra Miller?

Miller. Ilmainen kumma! Tytön pitää teidät tuntea. Mitä minä vanha naava-parta teistä näen, se ei näytä olevan kovin viehättävää nuorelle tytölle. Minä saatan teille tismallensa sanoa, kelpaattenko soitto-joukkoon vai ette – vaan naisten mielet ovat soitto-mestarillenkoinkin vaikeat ymmärtää – Ja sitten, suoraan sanottuna, hyvä ystävä, – minä olen törkeä, suora saksalainen mies, – jospa tytölle antaisinkin neuvon, ette te minua siitä suuresti kiittäisi. Minä en neuvo tytärtäni kellenkään – mutta teille kaikista vähimmin, herra sihtieri! Antakaa minun puhua. Kosio-miestä, joka isää avuksensa huutaa, en minä – suokaa anteeksi – usko palaneen tengan edestä. Jos hän on jotakin, niin hävettää se häntä tämän vanhan-tapaisen keinon kautta saattaa taitonsa rakkaansa tietoon. Jos hänellä taas ei ole uskallusta, niin on hän jänis-pöksy, ja semmoisille eivät Loviisat ole kasvaneet. – Tuolla, isän selän takana, pitää hänen pitää neuvoa tyttären kanssa. Hänen pitää saattaa asia sille kannalle, että tyttö ennen toivoo isänsä ja äitinsä lemmolle, ennenkuin hänestä eriaa, – eli että hän itse tulee ja lankee isän polvien eteen, ja Jumalan tähden rukoilee itsellensä joko mustaa kuolemata eli sydän-käpyänsä. – Semmoista minä mieheksi sanon! se on rakkautta! ja joka tyttölasta ei saa semmoiseen tuskaan, se – se näykkiköön hanhen-

kynää, niinkuin ennenkin.

Wurm (tempaa hattunsa ja keppinsä, ja töytää ulos).
Kiitoksia, herra

Miller!

Miller (ottaa muutamia askeleita hänen jälestänsä). Mistä? mistä? Ettenhän te nauttineet mitään, herra sihtieri! (Tullen takaisin). Ei se kuule mitään, ja pois se menee. – On kuin myrkkyä olisin maistanut, milloin tuo läkki-sormi tulee silmien eteen. Ilettävä, takavarikkoon pantava mies, ikäänkuin joku salakulettaja olisi hänet varkain saattanut tähän Luojan kauniiseen maailmaan! – Silmät pienet, viekkaat hiiren-tiihoittimet, – tukka tuli-punainen, kasvo-päät kuperat, juuri kuin olisi luonto vihassa kelvottomasta kyhäyksestään häntä niistä ottanut kiinni ja johonkuhun nurkkaan lennättänyt. – Ei! ennenkuin minä tyttäreni semmoiselle roistolle annan, ennen tulkoon hänestä vaikka – hyvä Jumala, elä vihastu minuun!

Rouva (sylkee, vihoissaan). Se hävitöin koira! Vaan kyllä sinun pitää oppiman.

Miller. Vaan sinäkin sen pyövelin-ruoan, paronisi kanssa! – Kiihoitit minut sillä semmoiseen vimmaan. – Sin'et koskaan ole tuhmempi kuin silloin, kun olet viisas olevinasi. Mitä sinun piti rämpättää "hänen armostansa" ja tyttärestäsi? Se on juuri paras mies! Sano vaan sille semmoista, kyllä se heti rummun kanssa sen kaupungille kuuluttaa. Se on niitä herroja, jotka kävelevät nuuskien ihmisten huoneissa, puhella laskettelevat yhtä ja toista, ja jos keltä heidän kanssansa sattuu miettimätöin sana

vahingossa pääsemään, heti lentää se ruhtinalle ja kurvalle ja presidentille, ja kovan onnen jyrinä raivoo päällesi.

Kolmas kohta.

Loviisa Milleritär tulee kirja kädessä. Edelliset.

Loviisa (panee kirjan pois, menee isänsä tyköön ja antaa hänelle kättä). Hyvää huomenta, isä kulta!

Miller (lämpimästi). Jumal' antakoon, lapsukaiseni! Se on oikein, lapseni, ettäs Luojaasi niin ahkerasti muistelet. Tee aina niin, ja hänen kätensä on aina sinua yllä-pitävä.

Loviisa. O, minä olen suuri syntinen, isä! – Kävikö hän täällä, äiti?

Rouva. Kuka, lapseni?

Loviisa. Ah minua! unhotin että paitse häntä vielä muitakin ihmisiä on maa-ilmassa. – Pääni on niin huumeuksissa. – Eikö hän siis käynyt täällä, Walter?

Miller (suruisesti ja vakaasti). Arvelin, että Loviisani olisi sen nimen jättänyt kirkkoon!

Loviisa (vähän aikaa katsottuansa häntä silmiin). Minä ymmärrän teidän ajatuksenne, isä – tunnen hyvin sen puukon, jonka pistätte omaan tuntoon; vaan se tuli liian myöhään. – Isä, jumalisuus on minusta poissa, – taivas ja Ferdinand taistelevat sielustani, ja minua peloittaa, minua peloittaa – (Vähän ajan kuluttua.) Kun taide-niekan unhotamme hänen teoksensa tähden, niin eikö se hänelle ole mitä hienoin imarrus? – Kun Jumalan mestarin-teos viehättää minut Jumalan itsensä unhottamaan, eikö se ole Jumalasta mieleen?

Miller (heitäksen vihassa tuoliin). Kas niin, siinä se nyt en, hedelmä jumalattomain kirjojen lukemisesta!

Loviisa (menee levottomasti ikkunaan). Missähän se nyt lienee? – Ne korkeat ryökkynät, jotka häntä näkevät – häntä kuulevat – minä raukka olen halpa ja unhotettu. (Säikähtää näitä sanoja ja töytää isänsä tyköön.) Ei vainenkaan, ei! Antakaa anteeksi, isä kulta! En minä itke osattomuuttani. Ajattelen vaan vähäisen hänen päällensä, pikkuisen, eihän se rahaa maksa. Tämän rahtusen henkeä, joka minussa on, voisinko sen huohtaa ulos hivelevänä, hiljaisena tuulen-liekausna hänen kasvojansa vilvoittamaan! – tämä kukkanen nuoruutta, ollakka se sini-kellonen, ja hän polkisi sen päälle, ja se saisi nöyrästi kuolla hänen jalkansa alle! Se olisi minusta kyllä, isä! Jos survijainen iloitsee auringon säteissä, voipiko se korkea, ylhäinen aurinko sitä rangaista siitä?

Miller (nojaaksen liikutettuna tuolin selkämää vasten ja peittää näkönsä käsillään). Kuule, Luisu rukka, se vähäinen lopuska eloa, mikä minulla on jälellä, sen antaisin minä kernaasti pois, jos sinä majuoria et olisin koskaan nähnyt.

Loviisa (hämmästyksissä). Mitä sanotte isä, mitä? – Ei, ette niin sanonut, toisin te tarkoititte, hyvä isä. Te ette näy tietävän että Ferdinand on minun, minulle luotu, minulle suotu rakastavaisten isältä. (Katsoo miettien eteensä.) Kun hänen ensi kerran näin – (kiireemmin) ja veri nousi kasvoihini, tykki minussa kaikki suonet kovemmin; joka tykäys, joka henkäys kuiskutti: se se on! ja sydämeni se huusi vahvistaen: se se

on! ja sama ääni kaikui koko muusta maa-ilmasta! Silloin, o silloin koitti päivä ensi kerran minun mielessäni. Nuoria tunteita nousi tuhansittain sydämeistäni, niinkuin kukkasia maasta kevään tultua. Minä en nähnyt maa-ilmata ympärilläni, ja kuitenkin muistan, ett'ei se koskaan ollut niin ihana ollut, kuin juuri silloin. Enkä tiennyt Jumalasta enää mitään, ja kuitenkin en koskaan ollut häntä rakastanut niin, kuin silloin.

Miller (juoksee ja likistää häntä). Loviisa, rakas – herttainen lapseni – ota mun vanha, lahonnut pääni – ota kaikki – kaikki! – vaan majuoria – Jumala on todistajani – en sulle koskaan voi antaa.

(Menee pois.)

Loviisa. Enhän minä häntä nyt tahdokkaan, isä kulta! Tämä vähäinen ajan-märkä, mikä täällä on oltavaa, sen kuivasee jo yksi ainoa uni Ferdinandista. Tässä elämässä en häntä pyydäkkään. Sitten vasta, äiti, sitten, kuin arvo-eroitukset hajoovat – kuin säädyn onnetoin kuori meistä silkonee – kuin ihmiset ovat vaan ihmisiä. – Minulla ei ole muuta perua kanssani, kuin viattomuuteni; vaan niinhän isä on monesti sanonut, että koreus ja korkeat arvot silloin tulevat huokeiksi, kun Jumala tulee ja sydänten hinta nousee. Silloin olen minä rikas. Siellä luetaan kyyneleet kunniaksi, ja kauniit ajatukset jaloksi suku-peräksi! Äiti, kuinka korkea rouva minusta siellä tulee! – Missä asiassa hän sitten enää olisi tyttöänsä parempi?

Rouva (hyppää seisalleen). Loviisa! majuori tulee! hyppää aituuksen yli! Mihin minä pakenen?

Loviisa (alkaa vavista). Elköö menkö pois, äiti!

Rouva. Hyvä Jumala, minkä näköinen minä olen! Minua hävettää! Enhän minä toki tämmöisenä voi näyttäytyä sen armollisen herran edessä!

(Pois.)

Neljäs kohtaus.

Ferdinand von Walter. Loviisa.

Ferdinand juoksee Loviisata kohti – tämä vaipuu kalvastuneena tuoliin – hän seisahtuu eteen – he katselevat vähän aikaa toinen toistansa silmiin.

Ferdinand. Kuinka kalvea olet, Loviisa!

Loviisa (nousee ylös ja lankee hänen kaulaansa). Se ei ole mitään.

Olethan sinä nyt tässä. Se menee pian yli!

Ferdinand (ottaen hänen kätensä ja sitä suudellen). Rakastaako oma Loviisani vielä minua? Minun sydämeni on entisellään! Minä tulenkin tänne vaan katsomaan, oletko iloinen, ja aioin mennä takaisin ja myöskin olla iloinen. – Vaan sinä et ole iloinen!

Loviisa. Olen kyllä, rakas ystäväni!

Ferdinand. Puhu totta! Et ole iloinen! Minä näen mielesi läpi, niinkuin tämän temantin kirkkaan veden läpi (osoittaa sormustansa). Mielesi kirkkauden pintaan ei nouse ainoakaan pore, jota minä en havaitseisi – ei yksikään ajatus näyttäy näillä kasvoilla, jota minä en keksisi! Mikä sinulla on? Sukkelaan! Kuin vaan tämä peili pysyy minulle kirkasna, ei maa-ilmassa

pilviä olekkaan! Mikä sun on huolena?

Loviisa (katselee häntä vähän aikaa ääneti, sitten surumielisesti). Ferdinand! Jospa tietäisit, kuinka kauniilta meidän kielessä kuuluu tuo porvarillinen "neitsyt". —

Ferdinand. Mitä tämä on? (Kummeksien.) Tyttö! Kuule! Kuinka semmoisia puhut? — Sinä olet minun Loviisani! Kuka sinun vaatii vielä muutakin olla? Kappas sua, kavala, miten kylmä-kiskoisena mun piti sinut tavata. Jos vaan olisit paljasta rakkautta, milloin olisi sinulla aikaa tuommoisia vertauksia tehdä! Minä kun olen sinun tykönäsi, sulaa kaikki järkeni yhteen ainoaan katseesen — yhdeksi ainoaksi uneksi sinusta, kun poissa olen, ja sinulla on vielä viisautta rakkautesi rinnalla! Se on häpeä sinulle! Jokainen hetki, jonka tähän aprikoimiseen olet menettänyt, on varastettu pojaltasi.

Loviisa (ottaa häntä kädestä, päätänsä pudistaen). Tahdot vaan nukutella minua, Ferdinand — tahdot viekotella silmäni pois tuosta syvyydestä, johon poloinen olen hukkuva. Minä näen tulevaiseen aikaan — kuuluu ääni — sun nuhteesi — sun isäsi — mun mitättömyyteni, (säikähtää ja laskee äkkiä hänen kätensä.) Ferdinand! Miekka heiluu meidän ylitsemme! Meitä eroittavat!

Ferdinand. Eroittavat! (Hyppää ylös.) Mistä tämän aavistuksen saat, Loviisa? Eroittavat? — Kuka voi purkaa kahden sydämen liiton, eli kaksi sädettä toinen toisestansa kiskoa? — Minä olen aatelis-mies — Vaan katsotaanpa, onko mun aatelis-kirjani vanhempi kuin luomisen kaava-piirustus? tahi vaakunani luotettavampi kuin tuo Luojan kirjoitus Loviisan silmissä: tämä

vaimo on tälle miehelle! Minä olen presidentin poika. Juuri senkin tähden. Mikä muu kuin rakkaus minulle lieventää sen kirouksen, jonka isäni maan-nylky jättää minulle perinnöksi?

Loviisa. Oi kuinka minä pelkään häntä – tätä isääsi!

Ferdinand. Minä en pelkää mitään – en mitään – kuin sun rakkautesi rajoja! Kokoutukoon esteitäkin niinkuin vuoria meidän väliimme, minä tahdon ne pitää portaina, joita myöten lennän Loviisan syliin! Vastoin-käymisen myrsky on kiihoittava rakkauttani, vasta on tekevä Loviisan ihanammaksi. – Siis pois pelko, rakkaani! Minä itse tahdon vartioida sinua niinkuin lohikäärme maan-alaista kultaa – Luota, turvaa minuun! Muuta enkeliä et tarvitse – Minä viskaun sinun ja kovan-onnen väliin – otan vastaan kaikki haavat – kaadan ilon pikarista joka märän sinulle – kannan ne sinulle rakkauden maljassa. (hellästi likistäen häntä.) Tämän käsi-varren nojassa on Loviisa tanssiva elämän läpi; kauniimpana, kuin se sinut tänne antoi, on taivas sinut saava takaisin, ja ihmetellen tunnustava, että ainoastaan rakkaus Voipi ihmisluonnon täydellisentää. —

Loviisa (sysää hänet luotaan, kovasti liikutettuna). Olemus malan tähden vaiti! ole ääneti! – %o§ tietäisit – Anna mun olla – sinä et tiedä, että nuo toivomasi käyvät sydämeni päälle kuin noidan-nuolet.

(Tahtoo mennä pois.)

Ferdinand (pitelee häntä). Loviisa? Kuinka? Mikä muutos?

Loviisa. Minä nämä unelmat olin unhottanut ja olin onnellinen – Nyt, nyt – tästä päivästä saakka – on eloni rauha mennyt

– Hurjat toivotukset – tiedän sen – rupeevat rinnassani raivoomaan. – Mene, mene pois – Jumala antakoon sen sinulle anteeksi! – Sinä olet se, joka tulikekälään lähätit mun nuoreen, rauhalliseen sydämeeni, ja se palo ei sammu koskaan, ei koskaan. (Töytää ulos. Ferdinand seuraa häntä äänettä.)

Viides kohtaus.

Sali presidentin kodissa.

Presidentti, ritariston-risti kaulassa ja tähti rinnassa,
ja sihtieri Wurm tulevat esiin.

Presidentti. Oikein todellako rakastunut? Minun poikani! – Ei, Wurm, sitä et saa minun koskaan uskomaan!

Wurm. Teidän ylhäisyys voitte vaatia minulta todistuksia.

Presidentti. Että hän käypi niiden porvari-kutaleiden luona – puhelee tuhmuuksia – ehkäpä rupattaa vielä tunteistaankin – se on kaikki mahdollista, eikä liioin nuhdeltavaa – vaan rakastunut – ja vielä musikantin tyttöön, sanot?

Wurm. Soitto-mestari Millerin tyttäreeseen.

Presidentti. Onko se kaunis? – Vaan johan se on arvattavakin.

Wurm (vilkkaasti). Kauniin kappale valko-verisiä, joka, se ei ole ollenkaan liikaa, vielä parasten hovi-kaunottarienkin rinnalla ei häpeisi.

Presidentti (nauraa). Sanot, Wurm, että hän pitää tätä hempua silmällä – se on luonnollista; – vaan katsoppas, Wurmiseni, se että poikani rakastaa tätä naista, antaa minulle toivon, ett'eivät paremmatkaan rouvat tule häntä vihaamaan; näin voipi hän hovissa jotakin toimittaa. Tyttö on *kaunis*, sanot sinä; se on

minulle mieleen, että pojallani niin muodoin on *makua*. Jos hän tyttö-hupakolle on naimis-lupauksia tehnyt, on vielä parempi, se osoittaa että hänellä on *älyä* omaan puoleensa valhella. Hänestä voipi tulla *presidenti*. Jos hän sitten vielä aikomuksensa voittaa! – mestarillisesti! se osoittaa, että hänellä on onnea. – Jos koko kometia sitten loppuu tervehellä pojanpojalla minulle – vielä paremmin! minä juon kanta-puuni lisäämisestä putellin malagaa enemmän, ja maksan sakon hänen kurvansa edestä.

Wurm. Minä en voi toivottaa muuta kuin että tätä putellia, teidän ylhäisyys, ette tarvitseisi juoda lohdutukseksenne.

Presidenti (vakaasti). Wurm, muista se, että jos minä kerran uskon, niin uskon minä lujasti; raivoon, kun vihastun. – Minua on hykäyttänyt se, että sinä tahdot minua ärsyttää. Että sinä kernaasti pyrit irti kanssa-kosijastasi, uskon minä helsingin hyvästi. Kun et tyttöä saa hänestä luopumaan, pitää tässä isän muka ruveta sinulle karpäis-läpsäksi, se on helposti ymmärrettävä – ja että sinulla on niin paljon koiran-nahkaa, ilahuttaa minua oikein. – Vaan, Wurm parka, elä kuitenkaan tahdo minuakin pettää. Eläkä leikkiäsi minun kanssani tee niin pitkältä, että mun täytyy suuttua!

Wurm. Teidän ylhäisyys, antakaa anteeksi! Jospa tässä minun puoleltani olisikin, niinkuin uskotte, luulevaisuus kanssa vaikuttamassa, niin olisi se ollut ainoastaan silmissäni, ei kielelläni.

Presidenti. Ja minä kun luulin, että sitä sinussa ei olisi ensinkään! Tuhma pöllö sinä, mitä koskee se sinuun, jos talarin

saat uutena myntistä eli vähän pidettynä raha-mieheltä. Sinä voit lohduttaa itseäsi täkäläisen aatelin esi-merkillä; meidän säädyssä tehdään harva naimis-kauppa, jossa ei vähintään puolikymmentä häävieraista – eli kuitenkin palvelijoista – voisi tarkoin sanoa, minkä-lainen sulhasen paratiisi on.

Wurm (kumartaa). Siinä asiassa olen minä mieleltäni porvarin-tapainen.

Presidentti. Muuten saat sinä pian tilaisuuden kanssa-kosijallesi antaa pilkkansa kauniimmalla tavalla takaisin. Paraillaan on ruhtinan kabinetissä se aie, että, uuden ruhtinattaren tullessa, lady Milfordille näyn vuoksi annetaan eronsa; saadaksemme petos täydelliseksi pitää meidän lady naittaa. Sinä tiedät, Wurm, kuinka suuresti minun valtani nojaupi ladyn vallalle – kuinka yli-pään minun väkevimpinä ponnistiminani ruhtinan himot ovat. Ruhtinas etsii nyt miestä Milfordille. Joku toinen voipi tulla, tehdä kaupan, neidon kanssa ruhtinan suosion kiskoa puoleensa, tulla hänelle välttämättömän tarpeelliseksi – Mutta näin ei saa käydä. Ruhtinan pitää edellensäkin pysyä minun heimoni verkoissa, ja sen tähden pitää minun poikani naida Milfordin. – Ymmärsitkö?

Wurm. Kuinka silmiäni kirvelee – Tässäpä toki *presidenti* näytti, että *isä* on vaan vasta-alottelija häntä vastaan. Vaan jos majuori teille rupee yhtä *kuuliaisiksi pojaksi*, kuin te hänelle olette *hellä isä*, niin tuskin aikeestanne tulee mitään.

Presidentti. Kaikeksi onneksi ei minulla koskaan ole ollut hätää aikeitteni onnistumisesta, missä vaan on käynyt sanoa: *sen*

pitää niin olla! – Vaan tämäpä saattaa meidät, Wurm, takaisin taannoiseen kysymykseen. Jo tänä päivänä tahdon pojalleni ilmoittaa hänen naimisensa lady Milfordin kanssa. Se katsanto, jolla hän tämän ilmoituksen ottaa vastaan, on sitten minulle osoittava, onko sinun luulossasi perää vai ei.

Wurm. Teidän ylhäisyysenne, antakaa anteeksi! se surullinen katsanto, jonka hän varmaan tulee teille näyttämään, saattaa tulla yhtä hyvin sen morsiamen tähden, jonka hänelle annatte, kuin sen tähden, jonka häneltä otatte. Olkaa hyvä, pankaa hänet kovempaan koettelemukseen. Valitkaa hänelle kaikkein paras tyttö maassa, ja jos hän suostuu, niin pitäkää sihtieri Wurmia kolme vuotta raudoissa.

Presidenti (puree huuliaan.) Saatana!

Wurm. Niin se on! Tytön äiti, joka on tuhma tuhnus, rupatti minulle typeryydessään kaikki tyyni.

Presidenti (kävelee edes takaisin, painellen vihaansa alas). Jo tänä aamuna!

Wurm. Elkkää kuitenkin unhottako, ylhäisyys, että majuori on minun päällikköni poika!

Presidenti. Sinua ei mainita, Wurm.

Wurm. Ja että kun minä autan teitä irti miniästä, joka ei ole mieluinen —

Presidenti. Niin tulee minun auttaa sinua saamaan vaimo? Muistan senkin, Wurm!

Wurm (kumartaa hyvillään). Ijäti teidän, armollinen herra!
(On pois lähtemässä.)

Presidentti. Mitä tuonnoin sinulle uskoin, Wurm! (Uhaten.)
Jos sinä hiiskut —

Wurm (nauraa). Niin voitte te, ylhäisyys, vetää mun väärät
allekirjoitukseni ilmi!

(Menee pois.)

Presidentti. Niin tosiaankin! Sinusta olen varma! Minä pitelen
sinua omasta konnuudestasi kiinni niinkuin sontiaista rihmasta.

Kammari-palvelija (tulee sisään). Hovi-marsalkki von Kalb —

Presidentti. Tulee kuin kutsuttu! – Laske heti sisään!

(Kammari-palvelija menee ulos.)

Kuudes kohtaaus.

Hovi-marsalkki von Kalb kalliissa, vaan mauttomassa
hovi-puvussa, kammari-herran avain kupeella, kaksi
taskukelloa ja miekka vyöllä, lakki ja tukan asu menneen-
vuosisataiset. Hän lentää suurella pauhinalla Presidentin
tyköön ja levittää bisamin-hajun yli koko alus-teaterin. –
Presidentti.

Hovi-marsalkki (syleillen häntä). Ah, hyvää huomenta, hyvä
ystävä! Kuinka olette levännyt, kuinka maannut? – Antakaa
anteeksi, että vasta näin myöhään saan kunnian – kiireitä
toimituksia – ruokalista – visiiti-piljettä – tämänpäiväisen huvi-
ajelun järjestäminen – ah – ja pitihän minun sitten olla läsnä
ruhtinan ylös-noustessakin ja hänen korkeudellensa ilma kertoa.

Presidentti. Jaa, marsalkki, arvattavasti ette toimiltanne ole
päässyt.

Hovi-marsalkki. Ja päälle päätteeksi räätäli-lurjuskin odotatti

minua.

Presidentti. Ja kuitenkin olette valmis?

Hovi-marsalkki. Siinä ei ole vielä kaikki! Tänään ajaa yksi onnettomuus toistansa! Kuulkaahan!

Presidentti (ajatuksissaan). Onko se mahdollista?

Hovi-marsalkki. Kuulkaahan vaan! Minä olen juuri vaunuista laskeumassa, kun hevoset säikähtävät, hyppivät ja potkivat, niin että – kuulkaahan! – lika roiskuu yltä ympäri housuilleni. Mitä tehdä? Ajatelkaa itsenne Jumalan tähden minun tilaani, paroni! Siinä seisoin nyt! Aikaa ei ollut jäämään! Ja semmoisessa puvussa hänen korkeutensa eteen – varjele vanhurskas Jumala! Vaan mikä astui minulle mieleen? Olin pyörtyvinäni! Minut nostetaan kiireesti vaunuin takaisin! Minä täyttää laukkaa kotiin – muutan vaatteet – ajan takaisin – ja arvatkaapa? – olin ihko ensimmäinen ruhtinan etu-huoneessa – Mitäs siihen sanotte?

Presidentti. Mainio sukkeluus ihmis-järjeltä – Vaan siitä vähän, Kalb – te puhuitte siis ruhtinan kanssa?

Hovi-marsalkki (pöyhkeästi). Kaksi-kymmentä ja puolen minuuttia.

Presidentti. Katsoppas vaan! ja tiedätte siis vissiin painavan uutisen?

Hovi-marsalkki (painavasti, vähän ajateltuansa). Hänen korkeudellansa on tänään päällä majavan-puuhka takki.

Presidentti. Vai niin! – Ei, marsalkki, näin muodoin näkyy minulla olevan parempi sanoma teille ilmoittaa – se on teille varmaan uutta, että lady Milfordista tulee majuuritar von Walter?

Hovi-marsalkki. Vai niin! Joko se on oikein päätetty?

Presidentti. Alle-kirjoitettu, marsalkki! ja te tekisitte minulle suuren hovin, jos menisitte sinne ja valmistaisitte lady'n häntä vastaan-ottamaan; myös voisitte mun poikani päätöksen saattaa ilmi koko kaupungille.

Hovi-marsalkki (iloissaan). Tuhannen kernaasti, hyvä ystäväni! – Mikä sen iloisampaa olisi? – Lennän heti (syleilee häntä.) Jääkää hyvästi – tunnissa on se yli koko kaupungin.

(Keikkuu ulos.)

Presidentti (nauraa hänen jälestänsä). Kuka nyt vielä sanoisi, etteivät tuommoiset kalut kelpaa mihinkään – Nyt arvaten Ferdinandin pitää suostua, muuten on koko kaupunki valhellut. (Soittaa. – Wurm tulee.) Poikani tulkoon sisään!

(Wurm menee ulos, presidentti kävelee edes takaisin, ajatellen.)

Seitsemäs kohtaus.

Ferdinand. Presidentti. Wurm, joka heti menee pois.

Ferdinand. Te olette mun käsenyt, armollinen herra isäni —

Presidentti. Niin on mun täytynyt, jos iloa tahdon joskus toivoa pojastani! – Jätä sinä meidät kahden, Wurm! – Ferdinand, minä olen katsastanut sinua jonkun aikaa, enkä löydä sinusta enää sitä avo-sydämistä, vilkasta nuoruutta, joka ennen niin iloitti minua. Kummallinen murhe pimittää katsantosi. Sinä pakenet minua – pakenet meidän seuraa – hyi! – Sinun ikuisellesi miehelle annetaan kymmenen hulluutta ennen anteeksi kuin yksi suotta-huoli. Jätä puolet minulle, rakas poikani! Anna minun tehdä

työtä onnesi eteen, eläkä pidä muusta huolta, kuin että minun tuumiini suostut. – Tule ja syleile minua, Ferdinand!

Ferdinand. Te olette tänä päivänä hyvin armollinen, isäni.

Presidentti. Tänä päivänä, sinä koiran-hammas – ja tuon sanan sanot vielä niin haikealla naamalla – (Totisesti.) Ferdinand! – Kenenkä eduksi olen minä kavunnut hovin vaarallisia portaita ylös-päin? – Kenenkä eduksi olen ijäti rikkonut Jumalan ja omantuntoni käskyt? – Kuule, Ferdinand – nyt puhun poikani kanssa – kelle raivasin tietä, kun edeltäjäni viralta saatoin – kamala juttu, joka sitä enemmän viiltelee sisuani, kuta tarkemmin veistä koen maa-ilmalta salata? – Kuules, Ferdinand! sano, kenen hyväksi olen kaiken tämän tehnyt!

Ferdinand (peräytyy peljästyneenä). Ettehän ainakaan minun hyväkseni, isä? Vaan eihän tämän verisen työn kiros toki langenne mun päälleni? Jumalan nimessä! parempi olisi olla syntymättä, kuin olla sen konnan-työn syynä!

Presidentti. Mitä se oli? Mitä? – Vaan en huoli vihastua häneen, mokomaan romaani-kalloon. – Ferdinand – minä en tahdo suuttua! Sinä suu-paltto, näinkö sinä minulle palkitset unettomat yöni? Näinkö alin-omaiset huoleni? Näinkö oman-tuntoni kalvavan madon? Mun päälleni lankee vastauksen kuorma – mun päälleni kiros ja tuomarin ankaruus – sinä saat onnesi toisesta kädestä – Rikos ei tartu perintöön.

Ferdinand (nostaa oikean kätensä taivasta kohti.) Juhlallisesti luovun tässä perinnöstä, joka minulle muistuttaa vaan kelvotointa isää!

Presidentti. Kuule, poika, elä vihastuta minua – Jos maailmassa kävisi sinun pääsi jälkeen, niin mateleisit sinä ikäsi liassa!

Ferdinand. Se olisi kuitenkin paljoa parempi, kuin jos ruhtinan istuimen ympärillä mateleisin.

Presidentti (nielee vielä vihansa alas). Hum! – Pakoittaa pitää sinua onnesi tuntemaan! Missä kymmenet muut kokevat panna kaiken voimansa ulos kiivetäksensä ylös-päin, siinä nouset sinä ylös leikitellen ja maaten! Sinä olet kahdentoista vuoden vanhana vänrikki! Kahden-kymmenen majuori! Sen vaikutin minä ruhtinalta. Nyt saat viskata sota-miehen puvun pois ja astua ministeristöön! Ruhtinas puhui salaneuvoksesta – lähettiläästä – ja muista erin-omaisista armon-osotteista sinua kohtaan! Ihana näky lavenee eteesi! – Tämä takainen tie hallitus-istuimen juureen – ja itselle istuimellenkin, jos valtaa pidät yhden-arvoisena kuin sen ulkomerkkiä – ei liikuta sinua ensinkään?

Ferdinand. Ei, sentähden että minun ajatukseni suuruudesta ja onnesta eivät ole juuri samat kuin teidän – Teidän onnellisuutenne ilmoitaksen harvoin muuten kuin turmelemalla. Kateus, pelko ja sadatus ovat ne surkeat peilit, joissa valtiaan korkeus voipi katsella itseänsä – Kyyneleet, kiroukset, toivottomuus se hirmuinen ateria, jossa vallan-pitäjät hekkumoitsevat, ja josta he juovuksissa nousevat ylös ja niin Jumalan istuimen eteen hoippuroivat. – Se onnellisuus, josta minä uneksin, on ujompaa laatua, se piilee mun sisälläni! *Sydämessäni* ovat kaikki mun toiveeni kätkeytynä!

Presidentti. Mestarillisesti! Verrattomasti! Mainiosti! Että

kolmen-kymmenen vuoden kuluttua taas sain kuulla luennon! Paha vaan, että viiskymmen-vuotinen pääni on liian kova enää oppimaan! – Vaan ett'ei tuo mainio taitosi ruostuisi, annan minä sinulle rinnallesi yhden, jolle saat mieltäsi myöten purkaa hulluuttasi – sinun pitää ruveta – jo tänä päivänä ruveta – naimaan.

Ferdinand (vetäytyy hämmästyen). Isä!

Presidenti. Aivan leikittä! – Minä lähetin sinun nimessäsi kortin lady Milfordille. Sun pitää viipymättä suorita sinne hänelle sanomaan, että olet hänen sulhasensa!

Ferdinand. Milfordin sulhanen, isä?

Presidenti. Sen; tuntenetko häntä!

Ferdinand (huomiotta). Joka on pohjatoin häpeän-pesä koko herttua-kunnalle – Vaan hulluhan minä olen, rakas isä, että teidän leikkiänne totena pidän! Tahtoisittenko te olla isä sille konnalle pojalle, joka julkisen kurvan naisi?

Presidenti. Vielä enemmän! Minäpä vaan kosisin itsekin häntä, jos hän suvaitseisi viiskymmen-vuotiasta! – Etkö sinä tahtoisit sille *konnalle isälle* olla *poika*?

Ferdinand. En! Niin totta kuin Jumala on!

Presidenti. Tämä on hävyttömyys, Jumal' avita, jonka minä vaan sen harvinaisuuden tähden annan anteeksi —

Ferdinand. Rukoilen teitä, isä, elköö nyt enempää pitäkö minua luulossa, joka tekee minulle mahdottomaksi lukea itseäni teidän pojaksenne!

Presidenti. Poika, oletko sinä hullu? Kuka järjellinen ihminen

ei ahnehtisi semmoista kunnia, että ruhtinansa kanssa saa vuoron käydä samassa paikassa?

Ferdinand, Te tullette aina kummemmaksi, isäni! – *Kunniaksi* kutsutte te sen, – *kunniaksi*, että siinä vuorotella ruhtinan kanssa, jossa hän *ihmistäkin* halvemmaksi alenee?

Presidentti (purskahtaa nauramaan).

Ferdinand. Te nauratte, naurakaa vaan – no, minä en virka tuosta enää mitään, isäni! Mutta millä silmillä voisin minä astua halvimman työmiehen eteen, joka vaimoksensa kumminkin on saanut kokonaisen ruumiin, jos ei muuta? Millä silmillä maailman eteen? ruhtinan eteen? Millä porton itsensä eteen, joka minun häpeässäni pesisi kunniansa lian puhtaaksi?

Presidentti. Mistä, maa-ilmasta, olet poika tuon kutkun saanut?

Ferdinand. Jumalan ja hänen enkeliensä tähden rukoilen teitä, isä! Ainoan poikanne menettämisessä te ette voi tulla niin onnelliseksi, kuin onnettomaksi hänet teette! Minä annan teille henkeni, jos se voipi teitä korottaa. Se on mulla teiltä; minä en arvele yhtään silmän-räpäystä uhratessani sen teidän korkeutenne eteen! – Vaan *kunniaani*, isä! – jos senkin tahdotte minulta ottaa, niin oli se teiltä kevyt-mielinen koiran-työ, että minut elämään hankitte, ja *isääni* täytyy mun *parittajaksi* kirotta.

Presidentti (ystävällisesti, taputtaen häntä olka-päälle). Se on oikein, poikani! Nyt vasta näen, että olet aika mies ja ansaitset vaimoksesi paraan neidon koko ruhtinas-kunnassa. – Sen oletkin saava – Jo tänä päivänä kihlaat sinä kreivinna

Ostheimin morsiameksesi!

Ferdinand (uudestaan hämmästyen). Onko tämä hetki siis määrätty, minut kokonansa musertamaan?

Presidenti (luoden silmänsä häneen kavalasti.) Kunniasi luultavasti ei vastustele tätä morsianta?

Ferdinand. Ei, isä, ei ensinkään. Fredrika Ostheim tekisi kenen muun onnellisimmaksi! (Itseksensä, hyvin hämmentyneenä). Minkä hänen *häjyytensä* sydäntäni vielä jätti eheäksi, sen raastaa nyt hänen *hyvyytensä*.

Presidenti (alinomaa vaan katsoen häneen). Tästä odotan sinulta kiitollisuutta, Ferdinand! —

Ferdinand (töytää hänen tyköönsä ja suutelee hänen kättänsä). Isä! Teidän armonne sytyttää kaikki tunteeni! Isä, nöyryn kiitokseni teidän sydämellisestä aikomuksestanne! Teidän valitsemanne on laittamaton — vaan min'en voi — en saa — surkutelkaa minua — en voi rakastaa kreivinnaa!

Presidenti (peräytyy askeleen). Hollaa! jopa sain nuoren herran viimeinkin kiini! Kävitkös toki tähän loukkuun, kavala viekastelija! Kunniasi ei se siis ollut, joka sinut esti ottamasta lady. — Tässä et siis kamoksunut *ihmistä*, vaan *naimista*? —

Ferdinand (seisoo ensin kuin kivettynyt, hyppää sitten paikaltansa ja on juoksemassa ulos).

Presidenti. Minne nyt? Seiso! Näinkö minulle kunnioitusta osoitat? (Majuori kääntyy takaisin.) Sinä olet ilmoitettu ladylle. Ruhtinas sai lupaukseni! Koko hovi ja kaupunki tietävät jo asian! Jos sinä minut valehtelijaksi teet, poika, ruhtinan edessä, lady

edessä, kaupungin edessä – hovin edessä minut valehtelijaksi teet – kuule, poika – eli jos minä *muutaman historian jälille pääsen!* – Hollaa! Mistä kasvosi noin yht'äkkiä tulehtuvat?

Ferdinand (vaaleana ja vavisten). Kuinka? Mitä? Ei se ole mitään, isä!

Presidentti (hirmuisen katseen luoden hänen päällensä). Vaan jos se on mitään – ja jos minä löytäisin syyn uppinniskaisuutesi? – Haa, poika! Paljas luulo jo saattaa minut raivoon! Mene heti pois! Vahti-paraati alkaa paikalla! Sun pitää olla lady'n tykönä, niin pian kuin tunnus-sana on annettu! – Kun minä liikun, vapisee kokonainen herttua-kunta! Saahaanpa nähdä, voipiko niskuri poika minua mieltänsä myöten hallita! (Hän lähtee pois, vaan tulee vielä takaisin.) Poika, vielä sanon sinulle, sinun pitää mennä sinne, tahi pakene vihaani!

(Mene pois.)

Ferdinand (herää huumeuksista). Joko se meni? – Oliko se isän ääni? – Jaa, kyllä minä menen lady'n tyköön – menen ja sanon hänelle, näytän peilin hänelle – Kelvotoi! jos silloinkin vielä minua mieheksesi pyydät – koko aatelin, sota-päällystön ja kansan edessä – ota avuksesi koko Englantisi ylpeys – hylkään sinut minä – saksalainen nuorukainen!

(Juoksee ulos.)

TOINEN NÄYTÖS

Sali lady Milfordin palatsissa; oikealla kädellä seisoo sohva, vasemmalla piano.

Ensimmäinen kohta.

Lady vapaassa, vaan viehättävässä aamu-puvussa, tukat vielä kihertämätöinnä, istuu pianon ääressä soitellen; Sohvi, kammari-neitsyt, tulee ikkunasta päin.

Sohvi. Upsierit eroovat toisistaan! Vahti-paraati on loppunut – vaan

Walteria ei vielä näy!

Lady (hyvin levotoinna, nousten ylös ja kävellen salissa). En tiedä oikein, mikä minulla tänään on, Sohvi – En ole koskaan tämmöistä tuntenut – sitä ei siis näkynyt? – Tosi kyllä – Hänellä ei taida olla kiirettä – Mieltäni painaa niinkuin rikoksen olisin tehnyt – Meneppä, Sohvi, sano, tuovat minulle tulisimman juoksijan ruhtinan tallista! Minä tarvitsen ilmaella itseäni – nähdä ihmisiä ja sinisen taivaan, ja ratsastaa sydämeni vähän kevyemmäksi.

Sohvi. Jos ette voi hyvin, milady, kutsukaa seuraa tyköönne! Antakaa herttuan pitää puoli-päiväisensä täällä, tahi muutattaa kortti-pöytänsä teidän sohvanne ääreen! Minä jos teinä olisin, pitäisi ruhtinan ja koko hovin tanssia minun mieltäni myöten!

Lady (heitäksen sohvalle). Ole kiusaamatta minua! Minä

annan sulle temantin joka tunnista, jonka saan heistä vapaana olla! Pitäisikö minun heitä vielä kammarini tapetiksi ottaa! – Ne ovat kehoja, kataloita ihmisiä, jotka hämmästyvät, kun minulta joku lämmin sydämellinen sana sattuu pääsemään, aukasevat suunsa ja sieramensa, juuri kun kummituksen näkisivät – Orjat, joiden isännän minä käärin kuin langan sormeni ympäri! – Mikä huvitus voi minulla olla ihmisistä, joiden mielet ovat niin toinen toisensa kaltaiset kuin heidän tasku-kellonsa käyvät yhden? Voipiko minulla olla iloa kysyä heiltä jotain, kun jo edeltä tiedän, mitä minulle vastaavat? Eli puhella heidän kanssansa, kun heillä ei ole sydäntä olla toisesta ajatuksesta kuin minä? – Pois ne! Ikävä on ratsastaa hevosella, joka ei kuolasimia pureksi!

(Menee ikkunaan.)

Sohvi. Vaan ettenhän toki niiden semmoisten joukkoon lue ruhtinasta? – kauniinta miestä – tulisinta rakastajaa – sukkelinta puheljata koko maassansa!

Lady (tulee takaisin). *Hänenkö* tämä on maansa? Ja ainoastaan ruhtinas-kunta, Sohvi, voipi minun vaalini tehdä ymmärrettäväksi – sanot minua kadehdittavan! Voi kuitenkin! Surkutella pitäisi heidän minua! Kaikista, jotka majesteetin rintoja imevät, on rakkaus-nainen pahimmassa tilassa, koska hän yksin tapaa sen suuren ja rikkaan miehen kerjäämässä – Tosi kyllä on, että hän valtansa noidan-pillillä voi tyydyttää kaikki sydämeni halut! – Hän panettaa kummankin Indian herkut pöydälleni – tekee huvi-tarhat korvesta – Antaa maansa mehun kaaressa ruiskuta taivasta kohti, ja alamaistensa

ytimen ilo-tulissa ilmaan tupruta – Vaan voipiko hän myös sydämensä käskeä, *jaloa ja tulista sydäntä vastaan jalosti ja tulisesti tykyttämään?* Voipiko hän katalaan aivoonsa synnyttää yhdenkään korkeamman ajatuksen? – Kaikessa ruumiin kyllyydessä on sydämeni nälissään; ja mitä auttavat minua paremmat tunteeni, kun tyydyttää saan vaan himoni?

Sohvi (katsahtaa häneen kummastuen). Kuinka kauan siitä onkaan, kun tulin teidän palvelukseen, milady?

Lady. Kunko vasta tänään tulet minut tuntemaan? – Se on tosi, Sohvi kulta, minä olen kunniani ruhtinalle myönyt; vaan sydämeni olen pitänyt omanani – sydämeni, ainoan tavarani, joka kuka-ties vielä miehen ansaitsee – jota hovi-elämän saastainen ilma on koskettanut vaan kuin hemgähdys peiliä! Usko minua, herttaseni, sen olisin jo kauan säilyttänyt tältä surkealta ruhtinalta, jos vaan olisin jaksanut voittaa sen kunnian-himoni, että kaikkein hovi-rouvien edeltä tahdon ensimmäisen arvon!

Sohvi. Ja tämä sydän taipuu kernaasti kunnian-himon alamaiseksi?

Lady (vilkkaasti). Se on jo kyllin kostanut alennuksensa! – Kostaa vielä alin-omaa ja edeskin päin! Sohvi, (painavasti, laakein kätensä Sohvin olalle) me vaimo-ihmiset voimme vaan joko *vallita eli palvella*, mutta vallan suurinkin nautinto on meistä surkeata sen nautinnon rinnalla, että saamme olla *orjana* sillä miehellä, jota rakastamme!

Sohvi. Tämän totuuden, milady, luulin teiltä viimeksi

kuulevani!

Lady. Minkä vuoksi, Sohviseni! Eikös minun vallanpitämisessäni kylliksi ole näkynyt, että me paraastaan kelpaamme vaan talutus-hihnasta kuletettua? Etkö ole mun juonikkaasta huikentelevaisuudestani, mun hurjista huvituksistani nähnyt, että niiden piti vaan sisälläni hämmentää vielä rajumpia haluja?

Sohvi (peräytyy hämmästyen). Lady!

Lady (vilkkaammasti). Tyydytä nämä! Hanki mulle se mies, jota nyt ajattelen, jota jumaloitan – kuolla pitää mun, eli se saada. (Vienommasti.) Anna mun hänen suustansa kuulla, että rakkauden kyyneleet silmissämme loistavat kauniimmalta kuin kalliit kivet tukassamme, (kiivaasti) niin minä viskaan ruhtinalle sydämensä ja ruhtina-kuntansa takaisin, pakenen sen miehen kanssa, pakenen kaukaisimpaan erä-maahan maa-ilmassa —

Sohvi (katsoo hämmästyksissä häneen). Hyvä Jumala! Mitä teette te, lady? Mikä teillä on?

Lady (säikähtyneenä). Sinä kalvenet? – Olenko ehkä mitä liikaa sanonut? – kuule vielä – saat kaikki kuulla —

Sohvi (katselee peljästyneenä ympärinsä). Minua peloittaa, milady – minua peloittaa – en tarvitse enää mitään kuulla!

Lady. Liittoni majuorin kanssa – sinä ja maa-ilma olette väärässä, kun luulette sen olevan *hovi-juonia* – Sohvi elä punastu – elä häpeä mun tähteni – se on mun *rakkauteni* tekoa!

Sohvi. Kuinka oikein arvasin!

Lady. Minä petin heidät, Sohvi – sen heikon ruhtinan – sen

kavalan Walterin – sen hullun marsalkin – Kukin näistä on valmis vannomaan sen, että tämä naimis-kauppa on sopivin keino minut herttualle pelastaa, meidän liitto vielä lujemmin yhdistää! – Jaa, meidän liittomme iäksi ratkaista! iäksi katkaista nämä häpeälliset kahleet! – Valhellut valehtelijat! Heikon vaimon pettämät! – Te itse tuotte nyt minulle rakastettuni! Sitähän minä vaan tahdoinkin – Kun hänet vaan kerran saan – o silloin iäti hyvästi, tämä inhoittava loisto —

Toinen kohtaus.

Ruhtinan vanha kammari-palvelija, joka tuo koristin-rasiata.

Edelliset.

Palvelija. Hänen herttuallinen korkeutensa käski sanoa terveisiä ja lähettää teille nämä briljantit häiksenne! Ne juuri tuotiin Venedigistä.

Lady (on avannut laatikon ja peräytyy säikähtäen). Mies! mitä maksoi herttua näistä kivistä?

Palvelija (vihaisella näöllä). Ei ne hänelle maksa yhtä äyriä!

Lady. Mitä? Hullunako sinä olet? *Ei mitään?* – ja (astuen muutaman askelen hänestä) kuitenkin katsot sinä minuun, ikään kuin tahtoisit mun katseellasi lävistää – Eikö nämä *mitään* maksa hänelle, tällamaiset äärettömän kalliit kivet?

Palvelija. Eilen vietiin seitsemän-tuhatta maan lasta Amerikkaan – ne maksavat kaikki!

Lady (panee laatikon äkkiä pöydälle ja kävelee kiireesti salissa edes takaisin; vähän ajan kuluttua palvelijalle). Mies!

mikä sinulla on? Itketkö sinä?

Palvelija (pyhkii silmiänsä, kamalalla äänellä, kaikki jäsenensä väristen). Semmoiset kalliit kivet kuin nuo tuolla – minullakin on niissä kaksi poikaa!

Lady (kääntyy pois vavisten, ottaa häntä kädestä). Eihän suinkaan pakosta?

Palvelija (nautaa hirveästi). Hyvä Jumala! – Ei – ne ovat kaikki vapaa-tahtoisia – Oli kyllä muutamia suulaita poikia, jotka astuivat rivistä ulos ja kysyivät evestiltä, mitä ruhtinas heillä sai parista? – Vaan meidän armollinen ruhtinas marsitti kaikki rykmentit paraati-kedolle ja ammutti suu-paltot. Me kuulumme pyssyjen paukkinan, näimme heidän aivonsa lennelleen ympäri kivitykselle, ja koko armeia huusi: *hei pojat, Amerikkaan!*

Lady (lankee kauhistuen sohvaan). O Jumala, Jumala! – Ja min'en kuullut mitään? enkä tiennyt mitään?

Palvelija. Niin, armollinen rouva! – Mitäpä se se ruhtinas olisi teitä tälle karhun-tapolle kutsunut! – Olisi tuossa kuitenkin ollut teidänkin katsottavaa, kuinka rummut rämisten julistivat: nyt on aika, ja ulvovat orvot tuolla seurasivat isäänsä, ja täällä vimmaan joutunut äiti tahtoi rinta-lapsensa pajonetille ripustaa, ja kuinka sulhanen ja morsian sapelin-lyönnillä erotettiin, ja kuinka harmaa-parrat seisoivat toivottomina ja viimein tuskissaan heittivät sauvansa poikien perästä sinne uuteen maalimaan – Oi, oli se näköä, ja rumpua lyödä jyskytettiin, ett'ei muka Kaikkivaltias kuulisi meidän rukoelevan —

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.